

کتابشناسی فارسی هگل

سیدابراهیم اشک شیرین

الف: آثار هگل

- (۱) هگل، گئورگ ویلهلم فردریش: استقرار شریعت در مذهب مسیح^۱، ترجمه باقر پرهام. تهران، آگاه، ۱۳۶۹، رقعی، ۱۶۰ ص. *تال جامع علوم انسانی*
- (۲) — ایرانیان، ترجمه حمید عنایت؛ ایران نامه، ش ۸ و ۹، ۱۳۶۸، صص. ۲۹۸-۳۱۱.
- (۳) — خدایگان و بنده^۲ با تفسیر اسکندر کوژو، ترجمه و پیشگفتار حمید عنایت. تهران، خوارزمی، ۱۳۵۲، رقعی، ۷۷ ص؛ چ ۳. ۱۳۵۸. (← بخش مقالات: آشوری، داریوش: خدایگان و بنده؛ ← م. علیرضا: نقدی بر کتاب خدایگان...)
- (۴) — عقل در تاریخ، ترجمه حمید عنایت. تهران، دانشگاه صنعتی شریف، ۱۳۵۶، رقعی، سی + ۳۱۵ ص؛ چ ۲. تهران، شفیعی، ۱۳۷۹، رقعی، بیست و نه + ۳۱۷ + ۴ ص.
- (۵) — عناصر فلسفه حق (خلاصه‌ای از حقوق طبیعی و علم سیاست)، ترجمه مهبد ایرانی طلب. تهران، پروین، ۱۳۷۸، وزیری، ۵۳۶ ص. (← بخش مقالات: دیباچه بر نقد فلسفه حقوق هگل؛ ← مارکس، کارل: نقد بر فلسفه حقوق هگل.)

- ۶) گزیده‌ای درباره ایران، ترجمه حمید عنایت. ضمیمه عقل در تاریخ، صص. ۳۱۵-۲۹۹.
- ۷) —. مقدمه‌ای بر پدیدارشناسی روح، ترجمه محمود عبادیان. ارومیه، انتشارات انزلی، ۱۳۶۷، رقعی، ۱۵۲ ص.
- ۸) —. مقدمه بر زیباییشناسی، ترجمه محمود عبادیان. تهران، آوازه، ۱۳۶۳، رقعی، ۱۶۸ ص.

ب: کتاب‌های تألیف و ترجمه شده در باب هگل

- ۱) اسپنسر، لوید: هگل، ترجمه فاطمه سینایی. تهران، شیرازه، ۱۳۷۹، رقعی، ۱۷۳ ص.
- ۲) استراتون، پل: آشنایی با هگل، ترجمه مسعود علیا، (مشمول بر: زندگی و آثار هگل، مؤخره، نوشته‌های هگل، زمان‌نگاری و وقایع مهم فلسفی، تقویم زندگی هگل، تقویم عصر هگل). تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۹، رقعی، ۷۹ ص.
- ۳) بدیع، امیرمهدی: هگل و مبادی اندیشه معاصر، ترجمه احمد آرام. تهران، خوارزمی، ۱۳۶۳، رقعی، ۵۲ ص. (← بخش مقالات: طباطبایی، جواد: بحثی درباره روح در فلسفه هگل)
- ۴) پرهام، باقر: درباره روح انتقاد و انتقاد روح، (این رساله جوابیه‌ای است به مقاله نکاتی در ترجمه برخی مفاهیم فلسفه هگل، نوشته سید جواد طباطبایی). تهران، آگاه، ۱۳۶۴، رقعی، ۸۰ ص.
- ۵) پلاماتز، جان: شرح و نقدی بر فلسفه اجتماعی و سیاسی هگل، ترجمه حسین بشیریه (مشمول بر: فصل اول: ۱. فلسفه ماوراءالطبیعه هگل؛ ۲. تکامل روح؛ ۳. تاریخ جهان. فصل دوم: ۴. نظریه دولت هگل). تهران، نشر نی، ۱۳۶۷، رقعی، ۲۴۳ ص.
- ۶) پلاتتی، بونژور، گی: هگل و اندیشه فلسفی در روسیه، ترجمه محمد جعفر پوینده، (مشمول بر: بخش اول: جایگاه هگل در مجادله میان غرب‌گرایان و اسلاوپرستان؛ بخش دوم: هگل‌گرایی در دوره خیزش انقلابی). تهران، نشر نی، ۱۳۷۹، رقعی، ۴۰۸ ص؛ (← بخش مقالات: ثقفی خراسانی، علیرضا: کتاب هگل و اندیشه فلسفی...)
- ۷) تیلور، چارلز: هگل و جامعه مدرن، ترجمه منوچهر حقیقی‌راد، (مشمول بر: آزادی، خرد و طبیعت؛ سیاست و بیگانگی؛ پرسش آزادی؛ یادداشت‌های نویسنده). تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۹، رقعی، ۳۲۵ ص.
- ۸) جهانبگلو، رامین: انقلاب فرانسه و جنگ از دیدگاه هگل، (مشمول بر: پیشگفتار، مقدمه:

فلسفه و آزادی؛ بخش اول: انقلاب کبیر فرانسه از دیدگاه هگل؛ بخش دوم: جنگ از دیدگاه هگل؛ کتابشناسی؛ پیوست: گاهنامه زندگی و آثار هگل). تهران، علمی و فرهنگی، ۱۳۶۸، رقمی، سیزده + ۱۲۲ ص؛ چ ۲. به نام هگل و سیاست مدرن. تهران، هرمس، ۱۳۷۹، رقمی، دوازده + ۱۱۶ ص.

۹) حمید، حمید: هگل و فلسفه جدید، (مشمول بر: شخصیت، زندگی و فلسفه هگل؛ فلسفه تاریخ؛ دستگاه منطق؛ ایدئالیسم هگل و تأثیر آن بر فلسفه جدید). چ ۱. تهران، امیرکبیر، ۱۳۴۵، رقمی، ۱۵۲ ص. (کتاب‌های سیمرغ. ۳۹). چ ۲. ۱۳۵۰.

۱۰) دونت، ژاک: درآمدی بر هگل. (نگاهی بر زندگی، آثار و فلسفه هگل همراه با چکیده‌ای از آثارش) ترجمه محمدجعفر پوینده. تهران، فکر روز، ۱۳۷۷، رقمی، ۱۷۲ ص.

۱۱) ستیس، والتر ترنس: فلسفه هگل، ترجمه حمید عنایت، (مشمول بر: کتاب اول: فصل اول: ایدئالیسم یونانی و هگل؛ فصل دوم: فلسفه نو و هگل؛ فصل سوم: هگل. کتاب دوم: منطق: بهره نخست: بحث هستی؛ بهره دوم: بحث ذات؛ بهره سوم: صورت معقول). تهران، شرکت سهامی کتابهای جیبی با همکاری فرانکلین، رقمی، ۳۴ + ۷۸۳ ص؛ چ ۲. تهران، شرکت سهامی کتابهای جیبی، ۱۳۵۲، رقمی کوچک دو جلد. چ ۵. تهران، آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۷۱، رقمی، (← بخش مقالات: آشوری، داریوش: فلسفه هگل...)

۱۲) سینگر، پتر: هگل، ترجمه عزت‌الله فولادوند، (مشمول بر: روزگار و زندگی هگل؛ هدف و غایت تاریخ؛ آزادی و جامعه؛ سفر دور و دراز و پرماجرایی ذهن [بخوانید روان]؛ منطق و دیالکتیک؛ پیامد، برای مطالعه بیشتر و فهارس). تهران، طرح نو، ۱۳۷۹، رقمی، ۱۷۶ ص.

۱۳) کیمپل، بنیامین فرانکلین: فلسفه تاریخ هگل، ترجمه عبدالعلی دست‌غیب، (مشمول بر: پیشگفتار؛ هگل و فلسفه تاریخ؛ اهمیت فلسفه تاریخ؛ فلسفه تاریخ همچون سیستم متافیزیک؛ مفهوم‌های بنیادی فلسفه تاریخ هگل). [بیم]، بدیع، ۱۳۷۳، رقمی، ۱۷۱ ص.

۱۴) گارودی، روزه: در شناخت اندیشه هگل، ترجمه باقر پرهام، (مشمول بر: فصل ۱. زندگی و مشکل فلسفی هگل؛ فصل ۲. روش فلسفی هگل؛ فصل ۳. دیالکتیک شناخت؛ فصل ۴. دیالکتیک وجود؛ فصل ۵. هومانیزم هگل). تهران، آگاه، ۱۳۶۲، رقمی، ۲۶۸ ص. (← بخش مقالات: طباطبایی، جواد: نکاتی در ترجمه برخی مفاهیم هگل)

۱۵) لوکاچ، گئورگ: هگل جوان، پژوهشی در رابطه دیالکتیک و اقتصاد، ترجمه محسن حکیمی، (مشمول بر: بخش ۱. دوران جمهوری خواهی آغازین هگل؛ بخش ۲. بحران در

دیدگاه‌های هگل درباره جامعه و نخستین جوانه‌های روش دیالکتیکی او؛ بخش ۳. عقل و دفاع از ایدئالیسم عینی؛ بخش ۴. جدایی از شلینگ و پیدایی پدیدارشناسی (روح). تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۴، وزیری، ۷۱۰ص.

۱۶) مارکوزه، هربرت: خرد و انقلاب، ترجمه محسن ثلاثی، (مشمول بر: بخش اول: بنیادهای فلسفه هگل؛ نوشته‌های کلامی اولیه هگل؛ به سوی نظام فلسفی؛ نخستین نظام فلسفی؛ پدیدارشناسی روان؛ علم منطق؛ فلسفه سیاست؛ فلسفه تاریخ. بخش دوم: پیدایی نظریه اجتماعی؛ بنیادهای نظریه دیالکتیکی جامعه؛ بنیادهای پوزیتیویسم و پیدایی جامعه سیاسی. بخش سوم: نتیجه پایان هگل‌گرایی. چ ۱. تهران، جاویدان، ۱۳۵۷، رقمی، سیزده + ۵۳۲ص؛ چ ۲. (با تجدیدنظر)، تهران، نشر نقره، ۱۳۶۷، رقمی، ۴۵۴ص؛ (← بخش مقالات: افشاری، رحمان: فلسفه هگل از دو منظر...)

۱۷) مجتهدی، کریم: پدیدارشناسی روح برحسب نظر هگل، براساس کتاب تکوین و ساختارشناسی روح هگل اثر ژان هیپولیت. تهران، علمی و فرهنگی، ۱۳۷۱، وزیری، ۲۵۳ص.

۱۸) — درباره هگل و فلسفه او (مجموعه مقالات)، (مشمول بر: زندگی نامه هگل؛ تبعات هگل جوان در کلام مسیحی؛ هگل در ینا؛ نظر هگل درباره مساله شک؛ دیالکتیک در فلسفه هگل؛ مقام انسان در فلسفه هگل؛ فلسفه تاریخ از نظرگاه هگل؛ تاریخ فلسفه از نظرگاه هگل؛ هنر از نظرگاه هگل. ضمایم: رابطه پدیدارشناسی و منطق در بینش هگل؛ بحثی در منطق هگل). تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۰، وزیری، ۱۶۲ص.

۱۹) — منطق از نظر هگل، (مشمول بر: علم منطق؛ نظریه وجود؛ نظریه ذات (ماهیت)؛ منطق صورت معقول؛ دائرةالمعارف علوم فلسفی. ضمایم: واژه‌نامه توصیفی؛ واژه‌نامه). تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۷، وزیری، سیزده + ۳۳۰ص.

۲۰) هیپولیت، ژان: مقدمه بر تاریخ هگل، ترجمه باقر پرهام، (مشمول بر: روح قومی؛ نخستین شکل وجدان معذب، آزادی در دنیای باستان و مسیحیت؛ عقل و تاریخ؛ شریعت [بخوانید دین] و تقدیر تاریخی؛ نخستین طرح فلسفه حق، موضع کلی هگل؛ سنجش انتقادی آمپریسم جزمی؛ سنجش انتقادی فلسفه عملی ایدئالیسم کانت و فیشته؛ آرمان اجتماع سازمان یافته؛ جهان نو، دولت و فرد). چ ۱. تهران، آگاه، ۱۳۶۵، رقمی، ۱۵۱ص؛ چ ۲. ۱۳۷۷. (← بخش مقالات: طباطبایی، جواد: نگاهی به اصطلاحات فلسفه هگل)

ج: کتاب‌هایی که فصلی از آن به هگل اختصاص دارد

- ۱) احمدی، بابک: بیانگری هنر از نظر هگل. در: حقیقت و زیبایی (درس‌های فلسفه هنر). تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۴، وزیری، صص. ۱۰۶-۹۷؛ ج ۵. ۱۳۸۰.
- ۲) — هگل و تاریخ هنر. در: حقیقت و زیبایی (درس‌های فلسفه هنر). ج ۱. تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۴، وزیری، صص. ۱۱۹-۱۰۶؛ ج ۵. ۱۳۸۰.
- ۳) انگلس، ف: لودویگ فویرباخ و پایان فلسفه کلاسیک آلمانی، ترجمه مرضیه احمدی، ج ۲. [بی‌م] گام [بی‌ت] رقصی، صص. ۷۴-۸؛ ترجمه پرویز بابایی. در: لودویگ فویرباخ و ایدئولوژی آلمانی. تهران، نشر چشمه، ۱۳۷۹، رقصی، صص. ۷۶-۷.
- ۴) برونوسکی، ج. و مازلیش، بروس: کانت و هگل: ظهور تاریخ، ترجمه کاظم فیروزمند. در: سیراندیشه در غرب از لئوناردو تا هگل. تبریز، اختر، ۱۳۷۸، رقصی، صص. ۵۰۷-۴۸۹؛ به نام سنت روشنفکری از لئوناردو تا هگل، ترجمه لیلا سازگار. تهران، آگه، ۱۳۷۹، رقصی، صص. ۶۴۲-۶۱۷.
- ۵) پلخانف، گ: هگل و هگلی‌های چپ (داود اشتراوس، برادران برونو و ادگار بایر. - فویرباخ)، ترجمه پرویز بابایی. در: لودویگ فویرباخ و ایدئولوژی آلمانی. تهران، نشر چشمه، ۱۳۷۹، رقصی، صص. ۲۶۸-۱۹۷.
- ۶) — یادداشت‌ها، ترجمه پرویز بابایی، (این یادداشت‌ها حواشی و توضیحات پلخانف است بر کتاب لودویگ فویرباخ انگلس). در: لودویگ فویرباخ و ایدئولوژی آلمانی. تهران، نشر چشمه، ۱۳۷۹، رقصی، صص. ۱۹۴-۱۲۱.
- ۷) پوپر، کارل: فلسفه هگل و ریشه‌های ارسطویی آن، ترجمه علی اصغر مهاجر. در: جامعه باز و دشمنانش. تهران، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۴، وزیری، صص. ۲۵۴-۲۲۹ (-) بخش مقالات: طباطبایی، جواد: سه روایت فلسفه سیاسی هگل؛ ریشه‌های ارسطویی فلسفه هگل، ترجمه عزت‌الله فولادوند. در: جامعه باز و دشمنان آن. ج ۱. تهران، خوارزمی، رقصی، صص. ۶۸۲-۶۴۳؛ ج ۲. ۱۳۷۷.
- ۸) — هگل و قبیله‌گرایی نو، ترجمه علی اصغر مهاجر. در: جامعه باز و دشمنانش. تهران، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۴، وزیری، صص. ۳۱۱-۲۵۵ (-) بخش مقالات: طباطبایی، جواد: سه روایت فلسفه سیاسی هگل؛ هگل و تجدید قبیله‌پرستی، ترجمه عزت‌الله فولادوند. در: جامعه باز و دشمنان آن. ج ۱. تهران، خوارزمی، رقصی، صص. ۷۶۱-۶۸۳؛ ج ۲. ۱۳۷۷.

- ۹) خراسانی، شرف‌الدین: هگل. در: از برونو تا هگل، طرحی از برجسته‌ترین چهره‌های فلسفی دوران‌های جدید. تهران، دانشگاه ملی (شهید بهشتی)، ۱۳۵۴، وزیری، صص. ۲۵۳-۳۰۹.
- ۱۰) راسل، برتراند: هگل، ترجمه نجف دریابندری. در: تاریخ فلسفه غرب چ ۱. تهران، جیبی با همکاری فرانکلین، ۱۳۴۸-۱۳۴۷، طبع‌های مکرر؛ (چ ۲). تهران، پرواز، ۱۳۶۵، رقعی، صص. ۱۰۱۷-۹۹۷.
- ۱۱) ریز، جان: جبر انقلاب هگل، ترجمه اکبر معصوم بیگی. در: جبر انقلاب. تهران، نشر دیگر، ۱۳۸۰، رقعی، صص. ۱۰۰-۳۰.
- ۱۲) سولون، رابرت، ک: هگل و به‌خدایی رساندن خود در مقام روح، ترجمه محمد سعید حنایی کاشانی. در: فلسفه اروپایی از نیمه دوم قرن هجدهم تا واپسین دهه قرن بیستم. تهران، قصیده، ۱۳۷۹، رقعی، صص. ۷۸-۹۶.
- ۱۳) سینگر، پیترو: هگل و مارکس، ترجمه عزت‌الله فولادوند. در: فلاسفه بزرگ، نوشته بریان مگی. چ ۱. تهران، خوارزمی، ۱۳۷۲، رقعی، صص. ۳۳۸-۳۰۷؛ چ ۲. ۱۳۷۹.
- ۱۴) صانعی دره‌بیدی، منوچهر: اخلاق در حوزه اصالت معنی آلمان. در: فلسفه اخلاق و مبانی رفتار. تهران، سروش، ۱۳۷۷، وزیری، صص. ۱۶۱-۱۵۰.
- ۱۵) طبری، احسان: فلسفه هگل. در: شناخت و سنجش مارکسیسم. تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۸، وزیری، صص. ۱۲۸-۹۸.
- ۱۶) عالم، عبدالرحمن: نظریه ایدئالیستی: کانت و هگل. در: تاریخ فلسفه سیاسی غرب (عصر جدید و سده نوزدهم). تهران، وزارت امور خارجه، ۱۳۷۷، وزیری، صص. ۴۴۹-۴۸۸.
- ۱۷) فروغی، محمدعلی: هگل. در: سیر حکمت در اروپا چ ۱. ۱۳۲۰ و طبع‌های مکرر؛ به تصحیح امیر جلال‌الدین اعلم. چ ۱. تهران، البرز، ۱۳۷۷، وزیری، صص. ۴۲۰-۳۹۱؛ چ ۲. ۱۳۷۷؛ چ ۳. ۱۳۷۹.
- ۱۸) کاپلستن، فردریک: هگل، ترجمه داریوش آشوری. در: تاریخ فلسفه از فیثته تا نیچه (چ ۷). تهران، انتشارات علمی و فرهنگی و سروش، ۱۳۶۷، وزیری، صص. ۲۴۳-۱۶۳؛ چ ۲. ۱۳۷۵.
- ۱۹) کاسیرر، ارنست: هگل، ترجمه نجف دریابندری. در: افسانه دولت. تهران، خوارزمی، ۱۳۶۲، رقعی، صص. ۳۴۸-۳۱۲؛ بنام اسطوره دولت، ترجمه یدالله موقن. تهران، هرمس،

- ۱۳۷۷، رقمی، صص. ۳۶۳-۳۹۸.
- (۲۰) لنگستر. لین و: گئورگ ویلهلم فردریش هگل، ترجمه علی رامین. در: خداوندان اندیشه سیاسی. ج ۳. تهران، علمی و فرهنگی، ۱۳۷۶. رقمی، صص. ۱۱۸۶-۱۱۱۱.
- (۲۱) لوین: فلسفه هگل، ترجمه جلال‌الدین مجتبوی. در: فلسفه یا پژوهش حقیقت. ج ۱. تهران، جاویدان با همکاری فرانکلین، ۱۳۵۱، وزیری، صص. ۳۱۵-۳۰۳؛ ج ۲. تهران، حکمت، ۱۳۷۰.
- (۲۲) لیدمان، سون اریک: کنسرواتیسیم: هگل، ترجمه سعید مقدم. در: تاریخ عقاید سیاسی از افلاطون تا هابرماس. تهران، دانش ایران، ۱۳۷۹، رقمی، صص. ۲۰۹-۱۸۷.
- مازلیش، بروس ← بروونوسکی، ج.
- (۲۳) ماکونوسکی، آ: منطق در آلمان، ترجمه فریدون شایان. در: تاریخ منطق. ج ۱. تهران، پیشرو، ۱۳۶۴، وزیری، صص. ۶۲۲-۶۰۱؛ ج ۲. ۱۳۶۶.
- (۲۴) ویل دورانت: نظری به هگل، ترجمه عباس زریاب خویی. در: تاریخ فلسفه. ج ۱. ۱۳۶۶؛ ج ۱۴ (با تجدید نظر). تهران، علمی و فرهنگی، ۱۳۷۸، رقمی، صص. ۲۶۹-۲۶۳.

د: مقالات

- (۱) آشوری، داریوش: خدایگان و بنده (معرفی کتاب خدایگان و بنده). در: گشت‌ها (مجموعه مقالات). تهران، آگاه، ۱۳۵۷، رقمی، صص. ۱۲۳-۱۱۷.
- (۲) —: فلسفه هگل (معرفی کتاب فلسفه هگل سنتیس). در: ایران‌شناسی چیست؟ تهران، آگاه، ۱۳۵۵، رقمی، صص. ۱۳۳-۱۲۷.
- (۳) افشاری، رحمان: فلسفه هگل از دو منظر (نقد ترجمه کتاب خرد و انقلاب)؛ کیان، س ۱۰، مهر-آبان، ۱۳۷۹، صص. ۶۲-۵۷.
- (۴) بابایی، پرویز: منطق دیالکتیکی در نزد هگل و در نزد مارکس؛ فصلی در گلسرخ، ش ۵، ۱۳۵۹، صص. ۷۷-۸۱.
- (۵) بایره، برنو: نفع صور واپسین داوری در مورد هگل، ترجمه فریدون فاطمی. در: هگلی‌های جوان؛ ج ۲. تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۷، وزیری، صص. ۱۹۴-۱۸۱.
- (۶) بدیع، امیر مهدی: هگل و شرق باستان؛ دبیره، ش ۷، تابستان ۱۳۶۹، صص. ۱۳-۶.
- (۷) بوئزور، گی پلاتتی: زیبایی‌شناسی بلینسکی و تأثیرپذیری از هگل، گزیده و ترجمه محمدجعفر پوینده. در: درآمدی بر جامعه‌شناسی ادبیات (مجموعه مقالات) از آدورنو و...؛

- تهران، نقش جهان، ۱۳۷۷، رقعی، صص. ۳۱۱-۳۱۸.
- (۸) - واقع‌گرایی زیبایی‌شناختی: جریشفسکی و هگل، گزیده و ترجمه محمدجعفر پوینده. در: درآمدی بر جامعه‌شناسی ادبیات (مجموعه مقالات) از آدورنو و...؛ تهران، نقش جهان، ۱۳۷۷، رقعی، صص. ۳۱۹-۳۴۴.
- (۹) رافائل، دی. دی: نظریه دولت در فلسفه سیاسی هگل، ترجمه توحید عبدی؛ نامه فرهنگ، س ۹، ش ۳۳ و ۳۲، ۱۳۷۸، صص. ۱۱۱-۱۰۴.
- (۱۰) تقی خراسانی، علیرضا: کتاب هگل و اندیشه فلسفی در روسیه. در: نامه کانون نویسندگان، به سعی سیدعلی صالحی. تهران، آگه، ۱۳۸۰، رقعی، صص. ۳۸۹-۳۹۲.
- (۱۱) حسینی‌نژاد: فلسفه حقوق هگل؛ کانون وکلاء، س ۱۹، ش ۱۰۶، مهر - آذر ۱۳۴۶، صص. ۱۰۴-۱۰۰؛ ش ۱۰۷، دی - اسفند ۱۳۴۶، صص. ۶۱-۵۲.
- (۱۲) حکمت. نصرالله: هگل از دیدگاه شریعتی. در: یادواره نهمین سالگرد هجرت و شهادت دکتر شریعتی. تهران، چاپخش، ۱۳۶۵، رقعی، صص. ۴۹-۶۶.
- (۱۳) داوری اردکانی، رضا: هگل. در: فلسفه چیست. ج ۱. تهران، مرکز ایرانی مطالعه فرهنگ‌ها با همکاری انجمن اسلامی حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۵۹، وزیری، صص. ۱۹۴-۱۶۵؛ ج ۲. تهران، پژوهشگاه، ۱۳۷۴، وزیری، صص. ۲۴۳-۲۱۵.
- (۱۴) دونت، ژاک: آن‌که نامش هگل است، گزیده و ترجمه محمدجعفر پوینده. در: درآمدی بر جامعه‌شناسی ادبیات (مجموعه مقالات) از آدورنو و...؛ تهران، نقش جهان، ۱۳۷۷، رقعی، صص. ۲۹۷-۳۰۹.
- (۱۵) دیباچه بر نقد فلسفه حقوق هگل، ترجمه هرمز بابلی؛ جهان‌نو، س ۲۴، ش ۱، فروردین - اردیبهشت ۱۳۴۸، صص. ۶۷-۷۴. (← مارکس، کارل: نقد بر فلسفه حقوق هگل)
- (۱۶) رابطه تضاد در فلسفه اسلامی با تضاد در دیالکتیک هگل و مارکس؛ مکتب اسلام، س ۲۲، ش ۱۲، اسفند ۱۳۶۱، صص. ۵۹-۵۵.
- (۱۷) راد، منوچهر: ساخت مجرد دستگاه فلسفی هگل. در: کتاب‌نما، زیر نظر چنگیز پهلوان. تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۰، صص. ۲۰۱-۲۲۳.
- (۱۸) راسل، برتراند: هگل، ترجمه نجف دریابندری؛ نگین، ش ۷۴، تیر ۱۳۵۰، صص. ۶-۵ و ۶۳.
- (۱۹) راوچ، لئو: نظریه سیاسی هگل، ترجمه عبدالعلی دست‌غیب؛ نامه فلسفه، س ۱، ش ۱، پاییز ۱۳۷۶، صص. ۱۹۷-۲۲۹.

- (۲۰) روگه، آرنولد: فلسفه حق هگل و سیاست روزگار ما، ترجمه فریدون فاطمی. در: هگلی های جوان؛ ج ۲. تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۷، وزیری، صص. ۲۴۶-۲۱۵.
- (۲۱) سبحانی، جعفر: آیا نتیجه پذیرش فرضیه هگل آتئیسم یابی خدایی است؟ مکتب اسلام، س ۲۰، ش ۶، صص. ۱۸-۱۴.
- (۲۲) — مکانیسم عمومی تحولات جهان و فلسفه هگل؛ مکتب اسلام، س ۲۰، ش ۳، صص. ۲۰-۱۷؛ ش ۴، صص. ۴۴-۴۳.
- (۲۳) طباطبایی، سیدجواد: بحثی درباره «روح» در فلسفه هگل (نقد کتاب هگل و مبادی اندیشه معاصر، تألیف امیرمهدی بدیع، ترجمه احمد آرام)؛ نشر دانش، س ۵، ش ۶، مهر و آبان ۱۳۶۴، صص. ۴۳-۳۶؛ در: بیست و پنج مقاله در نقد کتاب، زیر نظر نصرالله پورجوادی. تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۵، رقمی، صص. ۱۳۳-۱۱۸.
- (۲۴) — درباره دین و هگل (گفتگو)؛ نقد و نظر، س ۱، ش ۳ و ۴، تابستان و پاییز ۱۳۷۴، صص. ۳۰۸-۲۹۴.
- (۲۵) — سه روایت فلسفه سیاسی هگل (نگاهی انتقادی است به کتاب های: افسانه دولت، ارنست کاسیرر، ترجمه نجف دریابندری؛ جامعه باز و دشمنانش. کارل پوپر، ترجمه علی اصغر مهاجر و خداوندان اندیشه سیاسی. (ج ۳) قسمت اول، ترجمه علی رامین). نشر دانش، س ۶، ش ۳، فروردین و اردیبهشت ۱۳۶۵، صص. ۱۸-۱۰؛ در: بیست و پنج مقاله در نقد کتاب، زیر نظر نصرالله پورجوادی. تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۵، رقمی، صص. ۱۳۳-۱۱۸.
- (۲۶) — نگاهی به اصطلاحات فلسفه هگل (نقد کتاب مقدمه بر زیباشناسی، گئورگ ویلهلم فردریش هگل، ترجمه محمود عبادیان). نشر دانش، س ۵، ش ۵، مرداد و شهریور ۱۳۶۴، صص. ۲۶-۲۰.
- (۲۷) — نکاتی در ترجمه برخی مفاهیم هگل (نقد کتاب در شناخت اندیشه هگل، نوشته روزه گارودی، ترجمه باقر پرهام). نشر دانش، س ۵، ش ۴، خرداد و تیر ۱۳۶۴، صص. ۲۳-۱۶. (← بخش کتاب هایی که در باب هگل... پرهام، باقر: بابک درباره روح انتقاد و انتقاد روح.)
- (۲۸) فویر باخ، لودویک: به سوی نقد فلسفه هگل، ترجمه فریدون فاطمی. در: هگلی های جوان. ج ۲. تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۷، وزیری، صص. ۱۳۳-۱۲۵.
- (۲۹) فلاح رفیع، علی: عقلانیت تاریخ از دیدگاه هگل؛ کیهان اندیشه، ش ۷۶، بهمن و اسفند

۱۳۷۶، صص. ۲۰-۳۳.

(۳۰) فلسفه هگل در بوتۀ نقد (گفت‌وگو بخش اول) غلامحسین ابراهیمی دینانی، غلامرضا اعوانی، سیدمحمد خامنه‌ای و کریم مجتهدی؛ خردنامه صدرا، ش ۲۶، زمستان ۱۳۸۰، صص. ۵-۱۴.

(۳۱) کافمن، والتر: هگل و تراژدی یونان باستان، ترجمه مراد فرهادپور. در: کتاب سروش (مجموعه مقالات، ج ۳). تهران، سروش، ۱۳۷۷، وزیری، صص. ۱۴۴-۱۲۹.

(۳۲) — شکسپیر و فلاسفه (نظریه هگل درباره شکسپیر)، ترجمه اکرم جوانمرد. در: کتاب سروش (مجموعه مقالات، ج ۳). تهران، سروش، ۱۳۷۷، وزیری، صص. ۱۷۸-۱۴۵.

(۳۳) کاویانی، رضا: هگل و نظریه او درباره محیط (سخنرانی در موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی). ضمیمه مجله یغما، س ۱۵، ش ۱۲، اسفند ۱۳۴۱، وزیری، ۱۹ ص در: اندیشه‌های بزرگ فلسفی، گزینش و انتخاب ح. بابک: تهران، انتشارات شرق، ۱۳۵۶، وزیری، صص. ۶۴-۴۸.

(۳۴) گنجی، اکبر: فلسفه تاریخ هگل [برای رفع خستگی بخوانید] کیهان فرهنگی، س ۴، ش ۲، اردیبهشت ۱۳۶۶، صص. ۱۴-۱۰.

(۳۵) گیلسپی، مایکل: بنیاد تاریخ در پدیدارشناسی هگل، ترجمه علی مرادخانی؛ نامه فرهنگ، س ۱۱، ش ۳۹، بهار ۱۳۸۰، صص. ۱۶۷-۱۵۹؛ نامه فرهنگ، س ۱۱، ش ۴۰، تابستان ۱۳۸۰، صص. ۹۳-۷۶.

(۳۶) لوکاج - هگل: رمان از نظرگاه هگل، گزیده و ترجمه محمدجعفر پوینده؛ (این مقاله دارای دو بخش است: ۱- خلاصه‌ای از مقاله لوکاج به نام گزارش در باب رمان که در آن از نظریات هگل که نخستین کسی است که اعلام داشت رمان تصویر جامعه بورژوازی است؛ ۲- ترجمه بخشی از کتاب علم الاستحسان هگل است به نام رمان در مقام حماسه. در: درآمدی بر جامعه‌شناسی ادبیات (مجموعه مقالات) از آدورنو و...؛ تهران، نقش جهان، ۱۳۷۷، رقمی، صص. ۳۵۲-۳۴۶.

(۳۷) لوید، ژنویه: مفهوم عقل از دکارت تا هگل (از منظری فمینیستی) ترجمه محبوبه مهاجر؛ ارغنون، ش ۱۵، پاییز ۱۳۷۸، صص. ۱۶۸-۱۳۷.

(۳۸) مارکس، کارل: نقد بر فلسفه حقوق هگل. ترجمه؟ در: گزیده آثار. [بی‌م] مزدک [بی‌ت] رقمی، صص. ۱۷-۱؛ به‌نام گامی در نقد فلسفه حق هگل، ترجمه فریدون فاطمی. در: هگلی‌های جوان، ج ۲. تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۷، وزیری، صص. ۳۳۲-۳۱۷.

- (۳۹) — نقد دیالکتیک و فلسفه هگل در کل، ترجمه حسن مرتضوی. در: دست نوشته‌های اقتصادی و فلسفی ۱۸۴۴. تهران، آگه، ۱۳۷۸، رقمی، صص. ۲۶۲-۲۲۷.
- (۴۰) — نقدی بر اسلوب فلسفی هگل. مفهوم کلیت انضمامی، ترجمه مجید مددی؛ نامه فلسفه، س ۳، ش ۲ (پیاپی ۸)، زمستان ۱۳۷۸، صص. ۱۰۴-۱۰۱.
- (۴۱) مجتهدی، کریم: بحثی در منطق هگل. در: درباره هگل و فلسفه او. صص. ۱۵۰-۱۴۵.
- (۴۲) — تاریخ فلسفه از نظرگاه هگل؛ فلسفه (نشریه اختصاصی گروه آموزشی فلسفه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران). ش ۵، پاییز ۱۳۶۰، صص. ۱۵۳-۱۴۰. در: درباره هگل و فلسفه او. صص. ۱۱۲۰-۱۰۵.
- (۴۳) — تبعات هگل جوان در کلام مسیحی. در: درباره هگل و فلسفه او. صص. ۳۷-۲۳.
- (۴۴) — دیالکتیک در فلسفه هگل؛ فلسفه (نشریه اختصاصی گروه آموزشی فلسفه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران). ش ۲، پاییز ۱۳۵۵، صص. ۱۰۸-۹۶. در: درباره هگل و فلسفه او. صص. ۸۲-۷۰.
- (۴۵) — رابطه پدیدارشناسی و منطق در بینش هگل؛ کیهان‌فرهنگی، س ۴، ش ۸، آبان ۱۳۶۶، صص. ۱۶-۱۴. در: درباره هگل و فلسفه او. صص. ۱۴۴-۱۳۵.
- (۴۶) — زندگی نامه هگل؛ مجله دانشکده، س ۲، ش ۶، ۱۳۵۵، صص. ۹۷-۸۹. در: درباره هگل و فلسفه او. صص. ۲۲-۱۳.
- (۴۷) — فلسفه تاریخ از نظرگاه هگل؛ فلسفه (نشریه اختصاصی گروه آموزشی فلسفه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران)، ش ۴، پاییز ۱۳۵۶، صص. ۸۹-۷۷. در: درباره هگل و فلسفه او. صص. ۱۰۴-۹۳.
- (۴۸) — مقام انسان در فلسفه هگل؛ فلسفه (نشریه اختصاصی گروه آموزشی دانشکده ادبیات دانشگاه تهران)، ش ۱، بهار ۱۳۵۵، صص. ۳۳-۲۲. در: درباره هگل و فلسفه او. صص. ۹۲-۸۳.
- (۴۹) منطق هگل و تاریخ فلسفه. در: فلسفه و غرب (مجموعه مقالات). تهران، امیرکبیر، ۱۳۸۰، وزیری، صص. ۳۴۵-۳۳۳.
- (۵۰) — نظر هگل درباره مساله شک. فلسفه (نشریه اختصاصی گروه آموزشی فلسفه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران)، س ۲، ش ۶، ۱۳۵۵، صص. ۱۵۳-۱۴۰. در: درباره هگل و فلسفه او. صص. ۶۹-۵۹.
- (۵۱) — هگل در رینا. در: درباره هگل و فلسفه او. صص. ۵۸-۳۸.

- هگل و اسپینوزا. در: فلسفه و غرب (مجموعه مقالات). تهران، امیرکبیر، ۱۳۸۰، وزیری، صص. ۳۶۶-۳۵۱.
- (۵۲) — هنر از نظرگاه هگل؛ فرهنگ و زندگی، ش ۱۸، تابستان ۱۳۵۴، صص. ۱۶۵-۱۵۹. در: درباره هگل و فلسفه او. صص. ۱۳۱-۱۲۱.
- (۵۳) مرادخانی، علی: هگل و مقدمه درس گفتارهای تاریخ فلسفه؛ نامه فرهنگ، دوره سوم، س ۱، ش ۳۶، تابستان ۱۳۷۹، صص. ۱۰۹-۱۰۰.
- (۵۴) مخبرالسلطنه هدایت: هگل و کانت؛ ارمغان، س ۲۳، ش ۱۰، دی ۱۳۲۷، صص. ۴۸-۵۰.
- (۵۵) م. علیرضا: نقدی بر کتاب خدایگان و بنده، ترجمه حمید عنایت؛ بنیاد، س ۱، ش ۱، اسفند ماه ۱۳۵۵، صص. ۵۴-۵۳.
- (۵۶) هاشمی. ف. م: تئوری سیاسی هگل؛ چیستا، س ۱۸، ش ۱، مهر ۱۳۷۹ (ردیف ۱۷۱) صص. ۵۸-۵۳.
- (۵۷) — فلسفه تاریخ هگل؛ چیستا، س ۱۰، ش ۲، آبان ۱۳۷۱ (ردیف ۹۲) صص. ۱۸۸-۱۷۶.
- (۵۸) هیولیت، ژان: مقدمه‌ای بر فلسفه تاریخ هگل، ترجمه امیرحسین جهاننگلو (بخشی از کتاب مقدمه فلسفه هگل است که به وسیله باقر پرهام ترجمه شده؛ ← بخش کتاب‌های تالیف و ترجمه شده در باب هگل. هیولیت، ژان): کتاب القبا (ج ۵) به کوشش غلامحسین ساعدی، ۱۳۵۳، صص. ۱۰۶-۹۳.
- (۵۹) هیدگر، مارتین: مفهوم تجربه از نظرگاه هگل، ترجمه منوچهر اسدی. در: راه‌های جنگلی. تهران، درج، ۱۳۷۸، رقعی، صص. ۲۵۱-۱۴۰.

اسفند ۱۳۸۰

پی‌نوشت‌ها:

۱. منظور دین مسیح است.
۲. این رساله بخش کوتاهی از کتاب پدیدارشناسی روان است.
۳. این مقاله از کتاب فلسفه تاریخ گزیده و ترجمه شده است.